

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS
ÁMBITO EDUCATIVO & COMUNIDADE

CON-VIVENCIA:
COMUNIDADES
EDUCATIVAS RESTAURATIVAS

Prevenición & Acoso Escolar & Violencia de Xénero

3

ED. INFANTIL
GUÍA PRÁCTICA

RestaurARTE

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS
ÀMBITO EDUCATIVO & COMUNITAT

Colabora en la difusión:

Autoría: *Associació Teixint Fils d'Emocions ARTiPAU*
Asociación Trebellos de mediación
Coordinación: Neus Bartrolí Pascual
Maria Otilia González Rodríguez
Contidos, edición ,maquetación e revisión dos contidos:
Maria Otilia & Neus Bartrolí
Traducción: Asociación Trebellos
Edición: Cataluña, Galicia 2022

Asociación trebellos de
mediación

Associació teixint fils d'emocions
ARTiPAU

Reconocimiento-NoComercial - SinObraDerivada

Tel/Whatsapp: +34 657 241 971
teixintf@gmail.com

<https://www.teixintfildemocions.com>

<https://www.asociaciontrebellos.es>

"EU SON PORQUE NÓS SOMOS"

UBUNTU

O conflito é parte inherente, inevitable e necesario na convivencia na familia, a escola, as organizacións e as comunidades. O que diferencia ás persoas e os grupos, non é tanto o feito de ter ou non conflitos, senón como se afrontan e transforman. As prácticas restaurativas son unha forma de convivencia que ten como obxectivos axudar aos grupos para construír relacións, e a funcionar xuntos, tecer en comunidade, así como a tratar os conflitos de forma que se poidan restaurar as relacións, reparar os danos e asumir as responsabilidades para partir do diálogo. Nesta guía ofrécense ferramentas e recursos para implementar círculos restaurativos no ámbito educativo&comunitario. As temáticas que se propoñen: círculos de prevención de situacións de conflito, acoso escolar, violencia de xénero e círculos legados culturais.

INDICE

1. Descripción de la guía. Obxectivos
 2. Introducción
 3. Recomendaciones para su uso
 4. Metodoloxía
 5. Introducción Prácticas Restaurativas (ver guía completa 0 Presentación Guía Educativa)
 - 5.1 Que son as prácticas restaurativas. Orixe
 - 5.2 Castigo retributivo versus Disciplina Restaurativa. Espectro Prácticas Restaurativas
 - 5.3 Orixe dos círculos Restaurativos. Que son. Cando podemos utilízalos
 - 5.3.1 Pirámide da disciplina social. Venta disciplina social. Pirámide mirada restaurativa&prevención
 - 5.3.2 5 principios restaurativos Que temas abordar nos círculos. Funcions. Características
 - 5.3.3 Que temas abordar nos círculos. Funcions. Características. Rol do facilitador/a.
 - 5.3.4 Cómo implementar círculos no noso grupo. Tipos de círculos. Preguntas. Enfocar os círculos
 - 5.3.5 Estructura e diseño dun círculo
 - 5.3.4 Diseño Círculos Restaurativos
- Guía Educativa restaurARTE: "Con-vivencia: Comunidades Educativas Restaurativas"**
- 0 Presentación Guía restaurARTE**
- 1 Docentes**
- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos
- 2 Familia (ver guía completa 2 Familia)**
- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos

3 Educación Infantil (ver guía completa 3 Ed. Infantil)

- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos

4. Educación Primaria (ver guía completa 4 Ed. Primaria)

- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos

5. Educación Secundaria (ver guía completa 5 Ed. Secundaria)

- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos

6. Educación Personas Adultas (ver guía completa 6 Ed. Personas Adultas)

- a) Círculos de Prevención
 - a.1 Círculos legados culturais
 - a.2 Círculos Prevención Acoso Escolar
 - a.3 Círculo Prevención sobre a Violencia de Xénero e a Integración Videos&Anexos

Bibliografía

Webgrafía

Videos para diseñar círculos

✓ DESCRIPCIÓN DA GUÍA

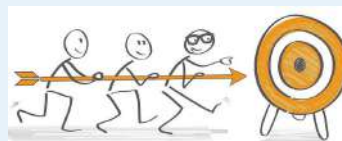
A Asociación Tecendo Fíos de Emocións ARTIPAU e a Asociación Trebellos de Mediación desde a mirada das prácticas restaurativas e a linguaxe artística presenta unha proposta metodolóxica a partir dos círculos restaurativos e a arte. A partir dunha estrutura de aplicación clara e procesual ofrécense algunhas actividades e recursos prácticos, para a cohesión dos grupos desde a perspectiva de xénero, inclusión e sentido de pertenza para construír comunidades educativas restaurativas.

Esta guía traballa en paralelo desde 3 niveles:

- Tomar conciencia do valor e responsabilidade persoal (ferramentas de prevención e xestión emocional)
- A vivencia dos círculos en todo o seu proceso con impacto psicosocial,
- Contido temático sobre o que se enfocan os círculos: prevención&provención, legados culturais prevención violencia de xénero e o acoso escolar.

Esta guía pretende que os profesores/facilitadores poidan adquirir noções básicas sobre as prácticas restaurativas e os círculos adquirindo contidos básicos, ferramentas e deseños de círculos (prevención: legados culturais, acoso escolar, violencia de xénero) para diferentes destinatarios e etapas educativas.(profesores, familias, infantil, primaria, secundaria persoas adultas)para implementar a mirada restaurativa nas comunidades través dos círculos e educar en e pola paz a partir de linguaxes artísticas.

Cada destinatario dispón dunha guía práctica para traballar cos seus grupos. A guía distínguese por cores para facilitar o manexo dos círculos de prevención adaptados ás idades e intereses de cada colectivo. Os docentes dispoñen de círculos para ser traballados en reunións e claustros. As familias poden realizar círculos facilitados polas docentes ao longo do curso. Así como os círculos deseñados para cada etapa educativa, entendo en conta que se pode traballar con persoas adultas en espazos formais ou informais desde unha mirada restaurativa e comunitaria

OBXECTIVOS DA GUÍA

- **Ofrecer contidos básicos e ferramentas para abordar as prácticas restaurativas desde os círculos restaurativos no ámbito educativo e comunitario.**
- **Introducir o enfoque restaurativo como proposta innovadora para mellorar a convivencia baseado no diálogo, escóita, a non violencia e xestión positiva do conflito.**
- **Reflexionar sobre como pasar da mirada punitiva á mirada restaurativa para revisar os métodos actuais utilizados para regular a convivencia e a importancia de construír novas formas de convivencia desde a responsabilidade individual e colectiva nas aulas/comunidades.**
- **Propoñer círculos con actividades, dinámicas e accións transformadoras nos espazos en que se implementen, xa sexa con grupos, comunidades, espazos educativos formais ou non formais, espazos sociais e/o comunitarios**
- **Promover a xestión positiva da convivencia para construír comunidades que se poidan converter en espazos de seguridade, onde todas as persoas sexan e sentan respectadas, incluídas, escoitadas e responsables.**
- **Fomentar a transformación de conflitos baseándose no diálogo a partir dos círculos restaurativos. Coñecer as características dos círculos para comprender o seu funcionamento e integralas na nosa práctica diaria.**
- **Vivenciar aprendizaxes significativas e contidos desde a perspectiva da non violencia de xénero, acoso escolar e prevención de conflitos desde a mirada artística.**
- **Ofrecer deseño de círculos (modelaxes) para motivar aos facilitadores/profesores a crear os seus propios círculos.**
- **Ofrecer ferramentas para abrir espazos onde os docentes, as familias e os estudantes poidan comunicarse con liberdade desde unha escoita empática, sen xuízos xerando un espazo seguro e respecto pola diversidade.**
- **Potenciar a creatividade comunitaria e o coñecemento colectivo desde a experiencia de círculos con actividades desde distintas linguaxes artísticas: música, pintura, teatro, arxila,...**

INTRODUCCIÓN

Este traballo presenta unha "guía práctica educativa restaurARTE": : Comunidades Educativas Restaurativas para ser implementada no ámbito educativo&comunitario (centros públicos e privados) dirixido aos seguintes destinatarios:

0. Presentación de la guía práctica 1. Docentes 2. Familias 3 Ed. Infantil 4. Ed. Primaria 5. Ed. Secundaria 6. Ed. Persoas Adultas

A guía de prácticas restaurativas ofrece ferramentas a partir de técnicas de Prácticas Restaurativas centradas nos círculos restaurativos. Propoñemos unha mirada de prevención&provención* para regular a convivencia en espazos educativos&comunitarios, fomentando a comunicación, escoita activa, a xestión das emocións e transformación de conflitos. Ofrécese tamén o deseño de círculos de prevención: legados do mundo, acoso escolar e non Violencia de xénero.

Para expandir as Prácticas Restaurativas e difundir a "guía restaurARTE" propoñemos realizar 2 sesións/2h cada unha de sensibilización En liña para os docentes/facilitadores que desexen empezar este camiño. A Asociación Tecendo Fíos de Emocións ARTIPAU e a Asociación Trebellos de Mediación desde a mirada restaurativa e a linguaxe artística presenta unha proposta metodolóxica a partir dos círculos restaurativos e a arte. A partir dunha estrutura de aplicación clara e procesual ofrécense algúns círculos con actividades e recursos prácticos, para a cohesión dos grupos desde a perspectiva de xénero, e sentido de pertenza para construír comunidades educativas restaurativas.

Esta proposta traballa dende:

- **Tomar conciencia do valor e responsabilidade persoal**
- **Mirada cara adentro (ferramentas de prevención e xestión emocional)**
- **A vivencia das prácticas restaurativas (Con-vivencia) dende os círculos restaurativos e do traballo de contido temático sobre o que se enfoca a guía da cultura (Galega&Catalana) prevención, inclusión dende a perspectiva de xénero, a non violencia de xénero e o acoso escolar dende diferentes linguaxes artísticas.**

Esta guía pretende que os docentes/facilitadores poidan adquirir noções básicas sobre as prácticas restaurativas e os círculos adquirindo contidos básicos, , ferramentas e deseños de círculos de diferentes etapas educativas para educar en epola paz a través da arte desde os seus espazos educativos/comunitarios. Realízanse talleres en liña de 4 horas da sensibilización e un primeiro achegamento ás prácticas restaurativas. En paralelo, pídesse aos participantes que desenvolvan unha intervención cos seus grupos de referencia levando á práctica os contidos compartidos ao longo das sesións. Esta formación diríxese a mestres de primaria, profesores de secundaria, monitores, educadores, dinamizadores comunitarios e membros de entidades vinculadas ao mundo da educación formal e non formal.

RECOMENDACIÓN PARA O SEU USO

A Asociación Tecendo Fíos de Emocións ARTIPAU e a Asociación Trebellos de Mediación desde a mirada das prácticas restaurativas e a linguaxe artística presenta unha proposta metodolóxica a partir dos círculos restaurativos e a arte. Recoméndase asistir á capacitación da presentación da guía e sensibilización ás prácticas restaurativas para a súa implementación.

Cada destinatario ten unha guía restaurARTE co deseño de círculos adaptados a cada etapa educativa. A guía 0 é a presentación xeral da guía co contido básico/teórico das prácticas restaurativas e os círculos.

0. Presentación da guía

1. Docentes
2. Familias
- 3 Ed. Infantil
4. Ed. Primaria
5. Ed. Secundaria
6. Persoas Adultas

METODOLOXÍA.

A guía educativa está deseñada para ser implementada en diferentes destinatarios e etapas educativas: Docentes, Familias, Ed. Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria, e Educación para persoas adultas, Para o desenvolvemento de cada unha destas etapas ofrecemos á persoa facilitadora/profesora os seguintes materiais: **presentación de diapositivas** para a facilitación de como funcionan os círculos restaurativos na presentación da guía, conceptos clave para afianzar algúns contidos sobre prácticas restaurativas e o deseño dos círculos con actividades de prevención, acoso escolar, violencia de xénero e culturas do mundo, ilustrados a través **de contos, vídeos e obras de arte**. Recoméndase **utilizar un diario para rexistrar as experiencias** da implementación dos círculos para ser utilizado pola persoa facilitadora ao longo ou ao final de cada sesión para rexistrar os acontecementos máis importantes (reflexións feitas polas e os participantes, Propoñemos que na realización de cada unha das sesións bríndense consígnalas seguintes: falar sen xulgarnos, respectar este espazo como un lugar de confianza e confidencialidade, exprésome en primeira persoa, o obxecto que utilizamos para o círculo de palabra é como un micrófono e respecto quendas de escoita e de palabra.

Cada guía restaurARTE ten deseños de círculos cos seguintes apartados:

- Frase inicial
- Círculos Prevención:
 - Círculos Legados Culturais
 - Círculos Prevención Acoso Escolar
 - Círculos Prevención Violencia de xénero
- Videos&Anexos

As facilitadoras poden adaptar os tempos e contidos das actividades propostas en función das características do grupo. Ao final da guía cítanse as publicacións, páxinas web e unha listaxe de vídeos para deseñar novos círculos.

Poden poñerse en contacto connosco para recibir a capacitación que se dirixe a mestres de primaria, profesores de secundaria, monitores, educadores, dinamizadores comunitarios e membros de entidades vinculados ao mundo da educación formal e non formal.

Castigo Retributivo versus Disciplina restaurativa

Como dice Vicenç Rul·lan:

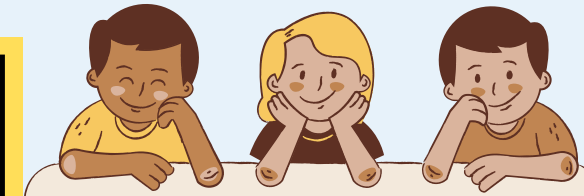
Castigo Retributivo

- Busca penalización e "dar Exemplo"
- Estigmatiza o culpable
- Centrase no pasado
- As veces e arbitrario
- Causa dor
- Promove a sumisión, pero non a responsabilidade
- É un recurso facil e rapido
- Non suele xerar cambios na conduta e empeora as relacións

Disciplina Restaurativa

- Busca reparar e recuperar o bienestar
- Acepta a persoa e rechaza o feito
- Mira o presente e o futuro
- Relacionase cunha norma necesaria para convivir
- Favorece o bienestar
- Promove a responsabilidade a implicación, e o compromiso
- É un proceso educativo que esixe tempo
- Impulsa o cambio desexado e a capacidade de autoavaliación

“ Queremos decir o que necesitamos do outr@ sen romper o vínculo con él/ela. ”

“ Queremos ser persoas asertivas: decirle o que queremos sen pasividade nin agresividade. ”

“ Queremos pedir responsabilidade o outr@ e a súa vez darlle o apoio deciéndolle como nos sentimos e que queremos que faga. ”

XUSTIZA PENAL

XUSTIZA RESTAURATIVA

DELITO
RESPONSABILIDADE
CONTROL
PROTAGONISTAS
PROCEDIMENTO
FINALIDADE

Información norma escrita
Individual
Sistema penal
Infractor - Estado
Xudicial.Mide o castigo Infixido

- Probar delitos
- Establecer culpables
- Aplicar castigos

Conflicto, dano da persoa e as relacións
Individual e social
Comunidade
Víctima - victimario. Comunidade
Dialogo.Mide canto dano é reparado

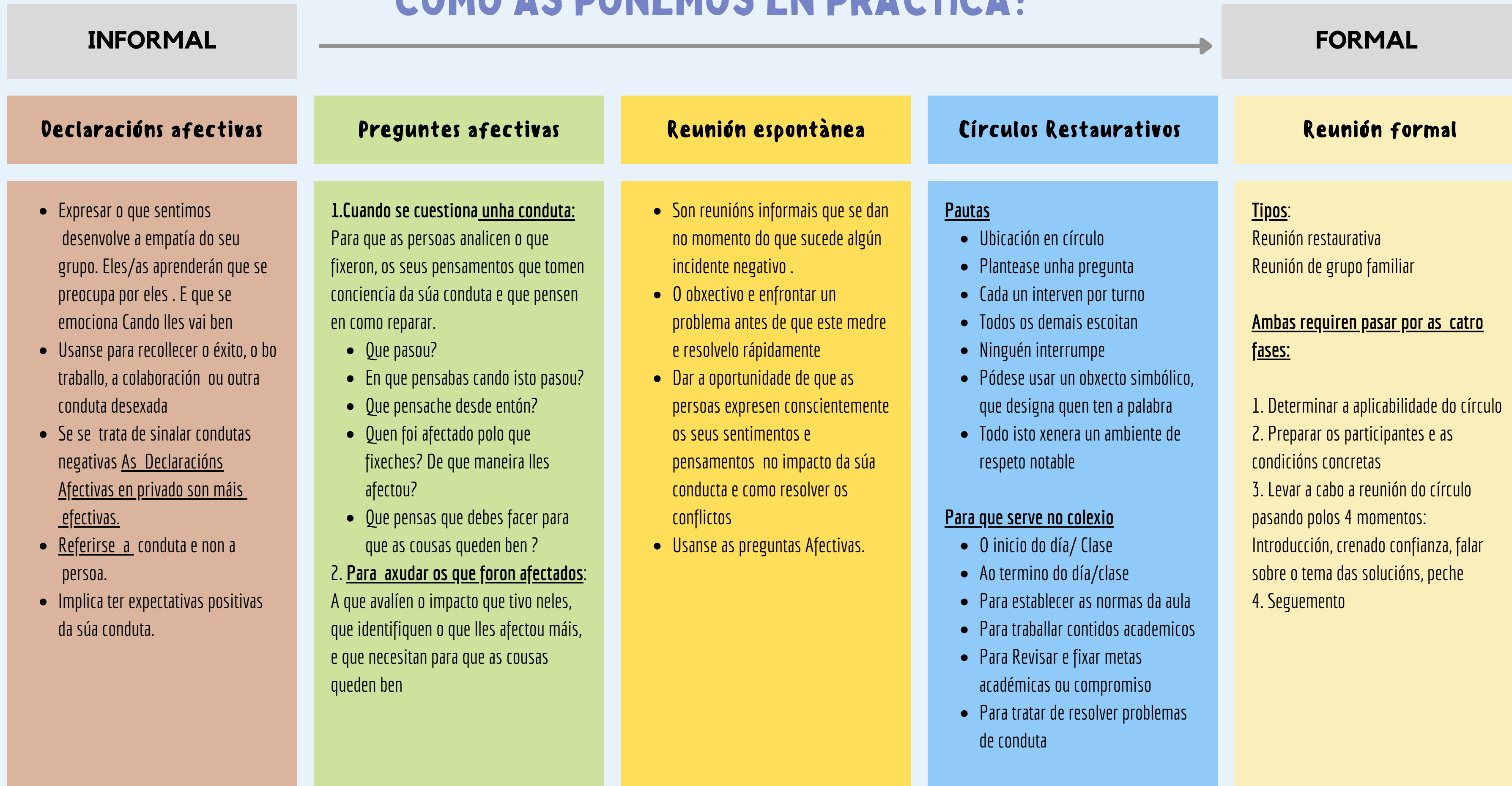
- Resolver conflictos
- Asumir responsabilidades
- Reparar o dano

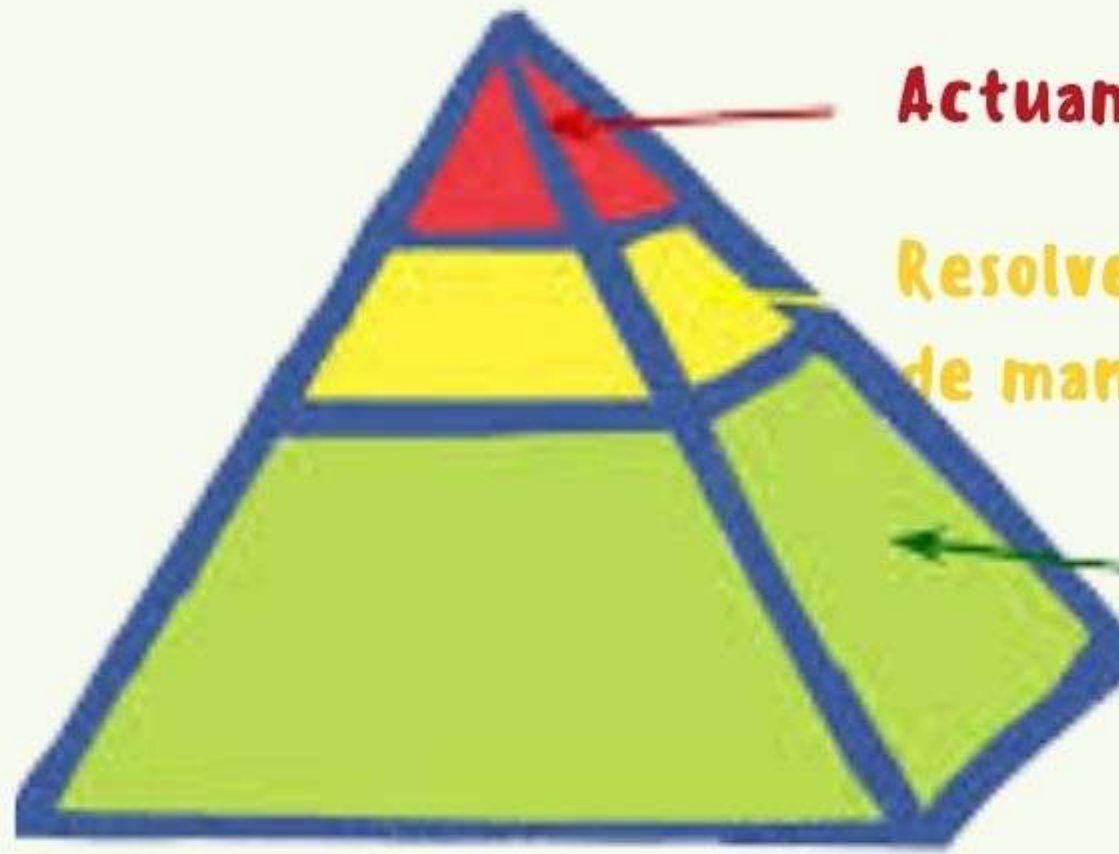
Pràctiques Restauratives una alternativa al càstig
<https://vimeo.com/378286601?ref=em-share>

Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU
<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

ESPECTRO DAS PRÁCTICAS RESTAURATIVAS COMO AS POÑEMOS EN PRÁCTICA?

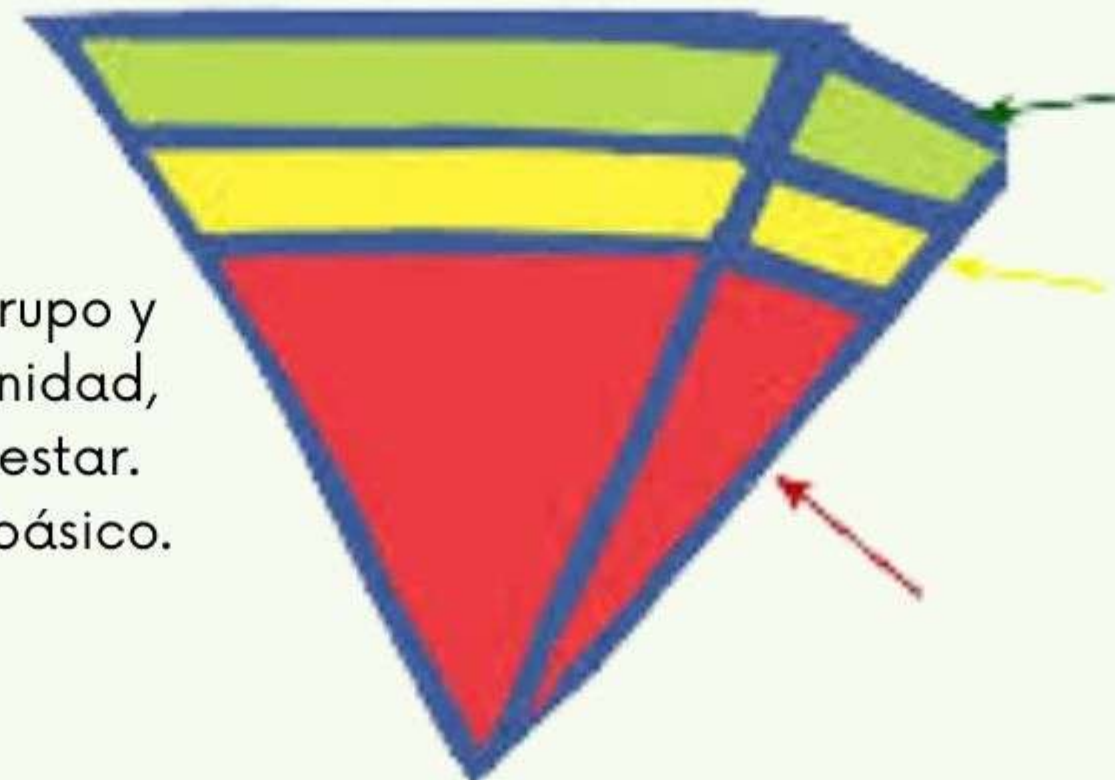
PIRÁMIDE DE LA CONVIVENCIA

Actuamos en conflictos graves

Resolvemos los pequeños conflictos de manera justa y educativa

Fomentamos un buen clima grupal, cohesión y organización, que fomentan la interacción y participación.

Dedicamos poco tiempo a crear vínculos en grupo.

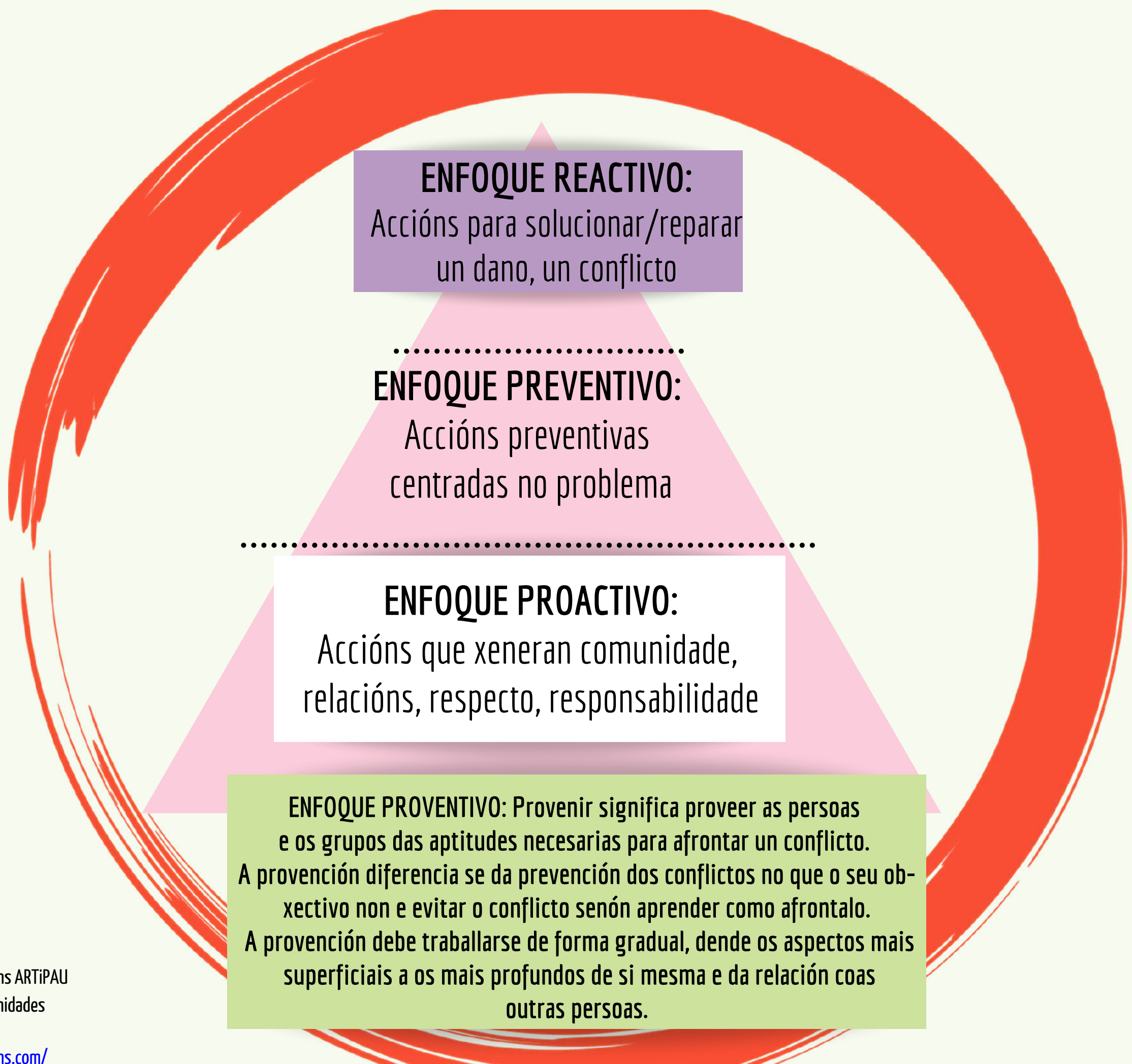
Los pequeños problemas los obviamos, o los resolvemos nosotros.

La convivencia se centra en afrontar situaciones graves

Si promovemos las buenas relaciones en el grupo y el sentimiento de pertenencia a la comunidad, prevenimos muchos conflictos y malestar. Actuar de manera preventiva es básico.

Fuente: Vicenç Rul.lan

MIRADA RESTAURATIVA

Actividades de provención
<https://escolapau.uab.cat/provencion/>

IDEAS PARA TRABAJAR LA PROVENCIÓN

Trabajar desde el SENTIR, OBSERVAR, TRANSFORMAR.

Trabajar desde la METODOLOGIA SOCIOFECTIVA, con-vivencia: experimentar y vivenciar. Todas las dinámicas son en sí mismas contenido de aprendizaje.

COMUNIDADES
EDUCATIVAS
RESTAURATIVAS

COOPERACIÓN

- Interdependencia positiva
- Objetivo común
- Responsabilidad individual
- Diversidad
- Resiliencia grupal

- Trabajo en equipo
- Responsabilidad compartida
- Construcción de normas por consenso.
- Creatividad

TOMA DE DECISIONES

COMUNICACIÓN

- Escucha activa
- Empatía
- Comunicación no violenta (Yo mensaje)
- Asertividad
- Escucha del silencio
- Silencio del ego

CONFIANZA

- Responsabilidad individual
- Corresponsabilidad
- Seguridad
- Compromiso
- Confidencialidad
- Gratitud

APRECIO- ESTIMA

- Establecimiento de vínculos
- Mirada
- Confianza y respeto en sí mismo
- Aprecio hacia una misma
- Identidad
- Aprecio hacia la otra persona
- Resiliencia

CONOCIMIENTO

- Autoconocimiento
- Autoestima
- Autoobservación
- Conocimiento de la otra persona
- Aceptación de uno mismo y de los demás
- No juicio
- Vinculo

PRESENTACIÓN

Juegos y dinámicas, cada miembro del grupo es reconocido y llamado por su nombre. Presencia. Teoría de las necesidades de Maslow*

Fuente: Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU

<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

5

PRINCIPIOS

MIRADA RESTAURATIVA
POR BELINDA HOPKINS

“

PRINCIPIO 1

Cada persoa ten o seu propio e valioso punto de vista.

”

“

PRINCIPIO 2

Os pensamentos inflúen nos sentimentos, e ambos nas acciónes.

”

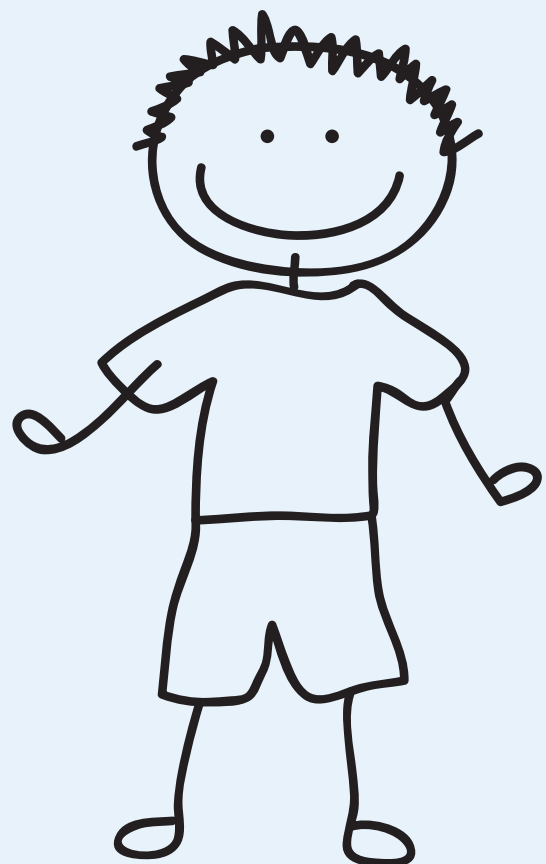

“

PRINCIPIO 3

Pensar en quen pode ser afectado por as nosas accións, desenvolve empatía e consideración.

”

“

PRINCIPIO 4

Cando as necesidades están cubertas, as persoas poden dar o mellor de si mesmas.

”

Fuente: Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU
Guia educativa: Con-vivencia Comunidades
Restaurativas & Transformadoras

<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

“

PRINCIPIO 5

As persoas afectadas por un problema ou conflito son as que están na mellor posición para darlle resposta.

”

ROL DA PERSOA FACILITADORA

Durante a facilitación dun círculo, a persona facilitadora debe procurar:

- Dar Exemplo
- Xerar confianza
- Crear un ambiente seguro
- Aceptar as diferentes posicións e intereses
- Manter o enfoque e motivación
- Velar polo benestar dos integrantes do círculo
- Aceptar e incluír as diferencias étnicas e culturais
- Utilizar rituais
- Usar unha peza para o diálogo

Fuente: Jean Schmitz

Fuente: Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU

Casa per la pau. Casa Flors Sirera. Manresa

<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

ESTRUCTURA E DESEÑO DO CÍRCULO: COMO O FAREMOS?

RONDA DE INICIO

Unha pregunta sinxela, co obxectivo de romper o xeo, coñecernos mellor e fomentar a complicidade.

DINÁMICA PARA MESTURARSE

Actividade recreativa que nos fai cambiar de lugar, polo que traballamos con novas persoas

TEMA OU ACTIVIDADE PRINCIPAL

Preguntas contidos académicos&reflexivos que promoven pensamento crítico .

Pódense utilizar dinámicas 1,2,4 , construción coñecemento colectivo

DINÁMICA ENERXIZANTE

Facemos un xogo que nos fai rir, cargar baterías e que nos una un pouco máis. Movemento e enerxía

RONDA DE PECHE

É moi importante recoller que pasou no círculo. Unha pregunta de valoración: algo que me levo, ou que me gustou, ou que aprendín.

É IMPORTANTE PREPARAR OS CÍRCULOS, AS PREGUNTAS E COMO FACILITALOS

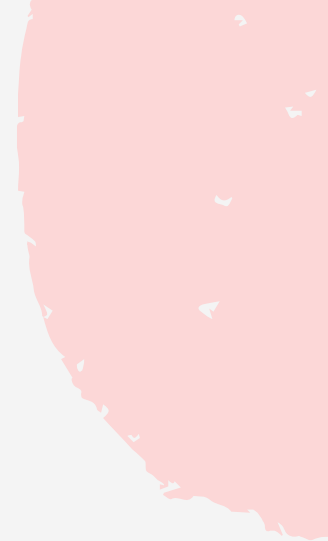
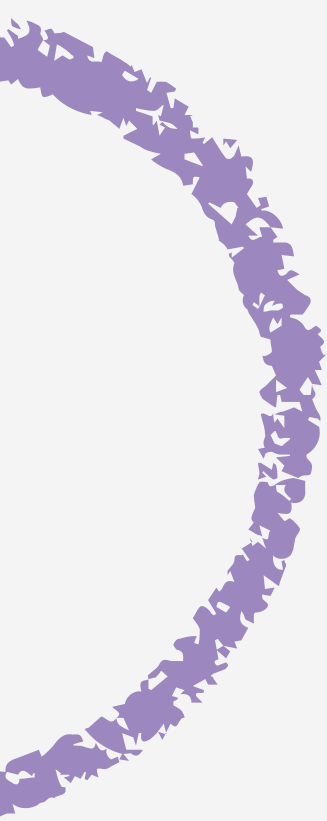

CIRCULOS

EDUCACIÓN INFANTIL

- Frase inicial
 - Círculos Prevención:
 - Círculos Legados culturais
 - Círculos Prevención Acoso Escolar
 - Círculos Prevención Violencia de Género
- Videos&Anexos

**”DIME E ESQUÉZO,
ENSÍNAME E LÉMBRO,
INVOLÚCRAME E APRÉNDÓ”**

-BENJAMIN FRANKLIN-

Titulo do círculo: escoita activa; escoitamos?

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiais:	Obxecto de diálogo, Panos, Música
---------------	--------	----------------------	--------------------	-------------------	-----------------------------------

Obxectivos:

- Fomentar as habilidades de escoita activa, atención e as emocións

Ronda inicio: Damos a benvida, sentados en círculo, nomeamos as cousas que fan ruído(bucinas de coches, berros...) e as que non(cando cae un globo ,andamos no bico dos pés...) Cales nos resultan agradables?

Mestura: Repartir panos. Poñer música Youtube(Anexo).Os nenos/as marcarán os cambios de velocidade da música, movendo os panos de forma lenta ou máis rápida segundo sexa e cando digamos; Panos ao chan, todos/as terán que cambiarse de sitio

Tema /Actividade principal: Contos de escoita Activa

Ronda final: Despedímonos imitando aos animais do conto

Desenvolvemento da actividade principal

EDUCACIÓN INFANTIL

Actividade principal:

Sesión de contacontos,(anexo 1), pódese dramatizar a lectura, ou realizala con marionetas

Preguntas: Quen dos animais escoitou ao ourizo?, Como se sentía o ourizo cando era interrompido? e Como te sentes ti cando non te escoitan?, Como lle falou o esquío ao ourizo?

Adaptacións & Anexos

Anexo Mestura: Música Youtube :Marcha Radetzky, Op.228-https://youtu.be/LgSS_LIT0cY

Anexo 1 Actividade Principal

Conto, Problemas na Fraga

Adaptacións

Outra forma de realizar o círculo é co conto en movemento (anexo 2), hai que substituír a palabra por unha acción que os nenos imitan con xestos, mentres o facilitador le o conto

Anexo 1

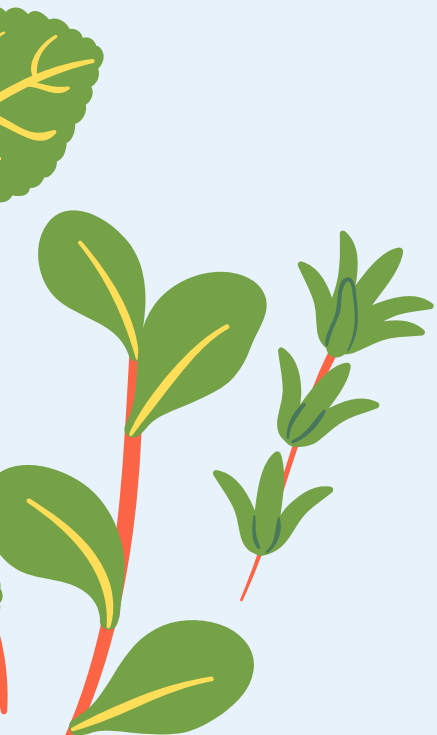
Conto: Problemas na Fraga

Hai moito tempo atrás cando os animais falaban e a humanidade só era unha sombra no tempo, na fraga encantada habitaban moitos animais e diferentes plantas. Todos os animais andaban atarefados nas súas cousas cando algo interrompeu a paz da fraga, os corvos graznaron convocando con urxencia unha reunión de todos os animais xunto o vello carballo.

Alí xuntáronse todos con caras de preocupación sen saber que estaba a pasar, os murmurios íanse elevando ata que ninguén daba escoitado a ninguén, pronto un forte ouveo puxo silencio. Era, o lobo máis ancián da manada- Quen convocou esta reunión, que está a pasar tan grave para estar aquí todos? - preguntou con voz de poucos amigos.

Todos os animais mirábanse uns a outros sen que ninguén dese un paso á fronte ata que un pequeno ourizo deu chegado ao centro do improvisado círculo e subindo con dificultade ao vello tronco para que todos o vísen e oísen ben, comezou a falar para dar a importante noticia que traía, pero pronto foi interrompido de malas formas polo esquío

A ver quen nos fixo vir que fale, que teño que ir a por máis noces – refunfuñou pois de todos era sabido que nunca se interesaba polo que lle contaban os demais animais, só quería falar el, por iso cando ourizo tratou de falar o esquío non deixaba de interromper.

Imos esquío deixa falar ao pequeno – entrevistou o oso bocexando moi forte, rascándose as costas contra unha árbore sen prestar demasiada atención.

Ourizo tentouno de novo -reuninvos aquí con urxencia porque temos un gran problema...

- Problema ?, a que chamas a ti un problema eu a verdade creo que estas esaxerando non vos parece?- volveu interromper o esquío indo dun lado para outro sen deixar de falar cos demais animais

Ourizo ignorouno e continuou- non só é un problema senón un gran problema pois A gran Meiga Aramis e protectora da fraga, perdeu a súa variña e se esta chega a caer en malas mans todos estamos en perigo.

Ante esa mala noticia todos exclamaron aterrorizados, volvendo a formarse outra algarabía ata que o Moucho, chamou á calma pois era un animal que lle gustaba escoitar aos demais con atención, observando ao ourizo cos seus grandes ollos.

Está claro o que temos que facer para axudar a atopar a variña, - seguiu falando o ourizo- comezaremos a buscar a variña da Meiga no último lugar na que a viu-Buscar a variña? pero ti crees que eu teño tempo que perder nesas cousas- interrompeu o esquío apoiado polo oso a quen non lle facía graza facer ningún exercicio, os animais volveron falar interrompendo uns a outros sen respectar a quenda.

O lobo ouveo de novo facéndose un tenso silencio- está claro que non imos poñernos de acordo-dixo- así que os que queiran axudar á meiga que queden os demais que se vaian ás súas cousas.

Ao final quedaron o moucho, o ourizo e o vello lobo, o moucho levantou a súa á pedindo a palabra, todos asentiron para que falase- ben ourizo sabes en que lugar perdeuse a variña?

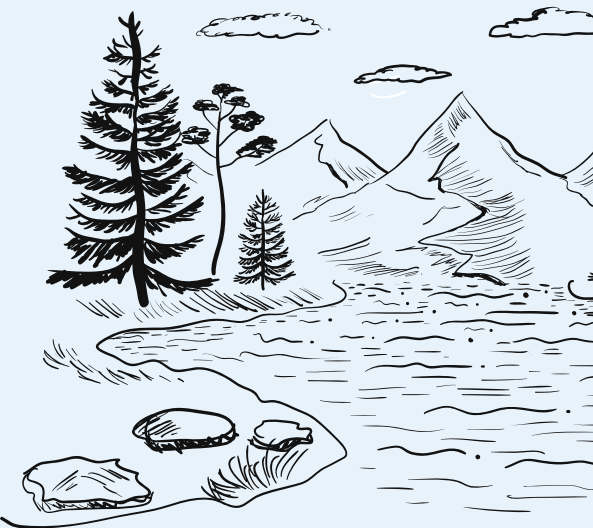
eto do lago deixouna nunha pedra mentres recollía unhas herbas e cando foi a buscala esta non estaba-

Unha vez que tiveron toda a información todos puxéronse de acordo en ir buscar a variña ao lago. O Moucho voou sobre o lago, o lobo percorreuno veloz utilizando o seu fino olfacto, ourizo buscou en todos os lugares baixo terra ,pronto o fino olfacto do lobo deu co rastro da maxia da variña.

Esta estaba no máis alto dunha árbore nun niño onde vivía a pega - atopeina- avisou o lobo ouveando con forza para que os seus compañeiros oíseno, estes enseguida apareceron xunto ao lobo e trazaron un plan.

Ourizo distraeria á Pega para que deixase o niño mentres o Moucho achegásese voando ata o niño collería a variña e entregaríalla ao lobo que veloz lla levaría á meiga.

Unha vez falado levárono a cabo con éxito. Cando a gran meiga Aramis, recuperou a súa prezada variña recompensou ao ourizo, o moucho e ao lobo por saber escoitar e ser tan xenerosos, por iso a meiga concedeulle un desexo a cada un e contentos a paz volveu a fraga.

Fuente: Asociación Trebellos de Mediación

<https://www.asociaciontrebellos.es>

Anexo 2 Adaptacións

Conto en Movemento : As Aventuras de Inés

Había unha vez unha nena chamada Inés, está vivía preto dun gran bosque no que xogaba moitas veces, unha tarde de verán que facía moito (xesto de calor) Inés observaba uns (facer xesto de Paxaros voando), cando se deu conta que o seu can saía (xesto de correr) cara ao bosque sen parar de ladrar.

Inés con curiosidade tamén saíu (xesto de correr) chamando ao seu can sen parar, pero o seu (xesto de can) non lle fixo caso ata perderse no bosque.

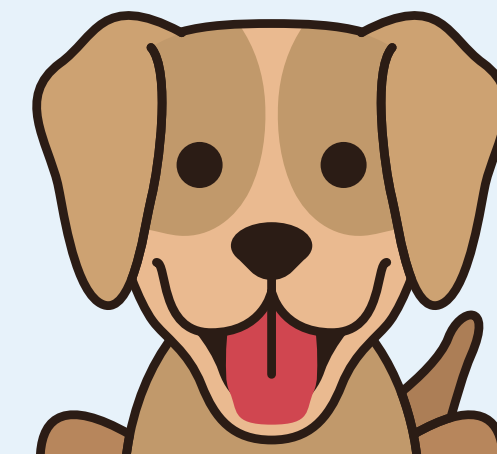
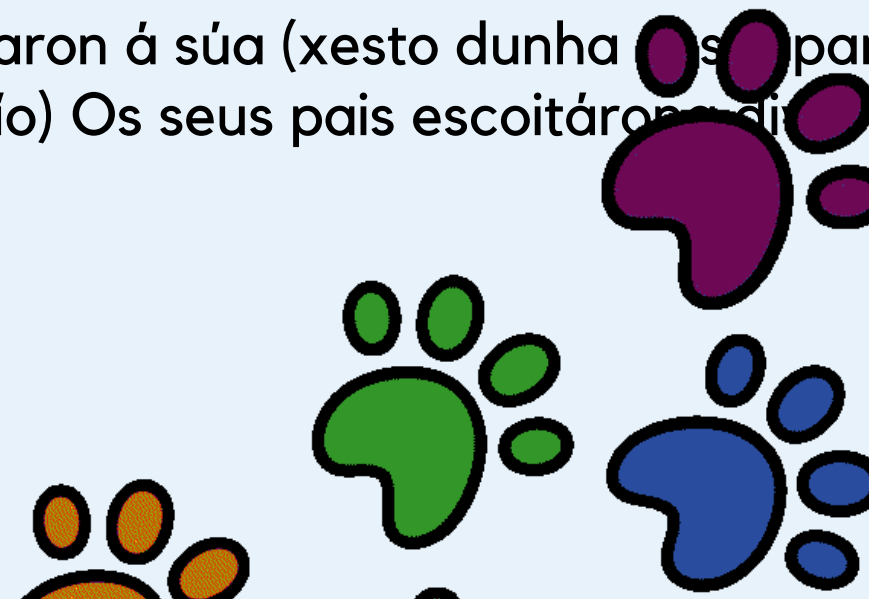
Cando Inés cansouse de (xesto de correr) seguiu buscando ao seu can por todos os sitios do bosque, búscou nunha árbore moi (xesto de alto) pero alí non estaba, logo búscou preto do río, pero alí só atopou a uns peixes de cores que estaban todos tranquilos (xesto de nadar) pero nin rastro da súa mascota así que seguiu, aínda que se entretivo un intre cunhas fermosas flores que (xesto de cheirar) moi ben.

Pero pronto seguiu (xesto de buscar) ao seu traveso can, ata que por fin deu con el preto dun vello tronco, Ladrando e movendo (xesto de mover a cola) moi contento xogando con (xesto de esquío), alí estiveron os tres amigos xogando ata que se fixo tarde e Inés e o seu can tiveron que regresar a casa, estes se (xesto de despedida) á súa nova amiga o esquío.

Correron polo bosque ata que Inés e a súa mascota chegaron á súa (xesto dunha casa) para contarlle aos seus pais a súa gran aventura do seu can e a súa amiga a (xesto de Esquí) Os seus pais escoitárono ditos a gran aventura de Inés

Fonte: Asociación Trebellos de Mediación

<https://www.asociaciontrebellos.es>

Titulo do círculo: As Árbores das Emocións

Tempo: 50 min **Destinatario:** Educación Infantil **Materiais:** Obxecto de diálogo, Debuxos Árbores das emocións

- Obxectivos:**
- Identificar e xestionar emocións
 - Fomentar a escoita activa e o respecto pola natureza

Ronda inicio: Damos a benvida, como nos sentimos hoxe? Alegre, asustado, triste... Representámolo con xestos

Mestura: En círculo de pé dicimos: Somos follas que se moven pola aula, dependendo como sopra o vento (rápido, lento, dando voltas...) cando digamos Árbores todos os nenos/as sentarán

Tema /Actividade principal: A árbore das Emocións

Ronda final: Ao peche mostramos a nosa alegría e afecto con xestos ao grupo

Desenvolvemento da actividade principal

Actividade principal:

Poñeremos tres debuxos de árbores, un gris (tristeza), laranxa (enfado), rosa (alegría) repartidos por todo o espazo, repartiremos follas de cores coincidentes cas das árbores (cada cal será unha emoción).

Os participantes terán que camiñar en silencio, libremente entre as árbores escoitando atentamente a música de Youtube (Anexo) e colocando as follas na árbore da emoción que eles sintan

Adaptacións & Anexos

Anexo Actividade principal:

Música de Youtube: La Mejor Música Clásica Vol. I - <https://youtu.be/5NJh7n3NyGE>

Titulo do círculo: Habilidades Sociais

Tempo: 50 min **Destinatario:** Educación Infantil **Materiais:** Obxecto de diálogo, Paracaídas ou tela grande, cámara de fotos, cartolinas de cores, pegamento, rotulador negro

Obxectivos:

- .Potenciar as habilidades sociais
- .Observar as emocións dende o punto de vista da fotografía, realizar cartas de emocións

Ronda inicio: Saudámonos, Cal é a nosa comida favorita?

Mestura: De pé no círculo suxeitan o paracaídas e moverano como lles indique o facilitador(lento, rápido),Para finalizar, o facilitador grita: "cambio de sitio!!" e todos os nenos elevan o paracaídas á vez e sóltano para cambiarse de sitio pasando por baixo.

Tema /Actividade principal: Fotografía e Cartas das emocións

Ronda final: Para o peche despedímonos dicindo todos xuntos a palabra Amigo

Desenvolvemento da actividade principal

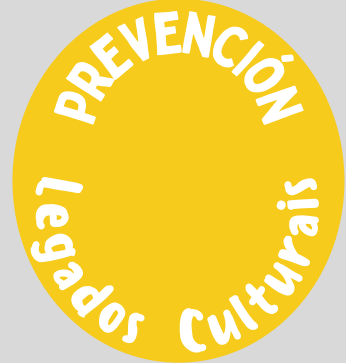
Actividade principal:

Saen os nenos de 1 en 1 , Indicamos ao neno que sae que emoción ten que representar, sen que o resto dos nenos escóiteno; por que estes han de adiviñar de que emoción se trata.

Unha vez os nenos /as a adiviñen sacamos foto do neno/a que representou a emoción

Ao final, pegamos a foto nunha cartolina e escribimos con rotulador negro a emoción que representa de baixo facendo nosas propias tarxetas das emocións

Adaptacións & Anexos

Titulo do círculo: Maios (Galicia)

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiales:	Obxecto de diálogo, papel mural, materiais naturais(flores, musgo, bugallos...), cola branca
---------------	--------	----------------------	--------------------	--------------------	--

Obxectivos:	<ul style="list-style-type: none"> • Respecto polo medio ambiente
--------------------	--

EDUCACIÓN INFANTIL

Ronda inicio:	Damos a benvida, Como pensades que podemos facer para coidar do planeta?
----------------------	--

Mestura:	Convertémonos en raniñas que saltan e croan por todo o espazo, despois as raniñas teñen fame e ven unha zumarenta mosca, entón teñen que saltar moi alto para comela e dicimos Canción do anexo
-----------------	---

Tema /Actividade principal:	O Noso Maio
------------------------------------	-------------

Ronda final:	Pechamos dicindo que nos gusta dos maios
---------------------	--

Desenvolvemento da actividade principal

EDUCACIÓN INFANTIL

Actividade principal:

- O día anterior da realización da actividade pediráselle aos nenos que traian materiais naturais como, flores, follas, musgo, bugallos...(ter o noso material natural por se algún neno esqueceselle).
- Repartimos as follas co debuxo do maio fotocopiado (anexo 3) a cada neno/a, estes terán que decoralo como a eles lles gúste cos materiais que trouxeron pegándoos con cola branca.
- Podemos facer un en grande en papel mural para a aula debuxamos ou fotocopiamos a forma piramidal do Maio (Anexo 3) antes de entregarllo aos nenos/as teremos que pensar os materiais naturais que o cubrirán(flores, musgo, bugallos) e onde irán colocados. colocaremos os nosos deixando espazos libres para que os nenos/as peguen os seus materiais

Adaptacións & Anexos

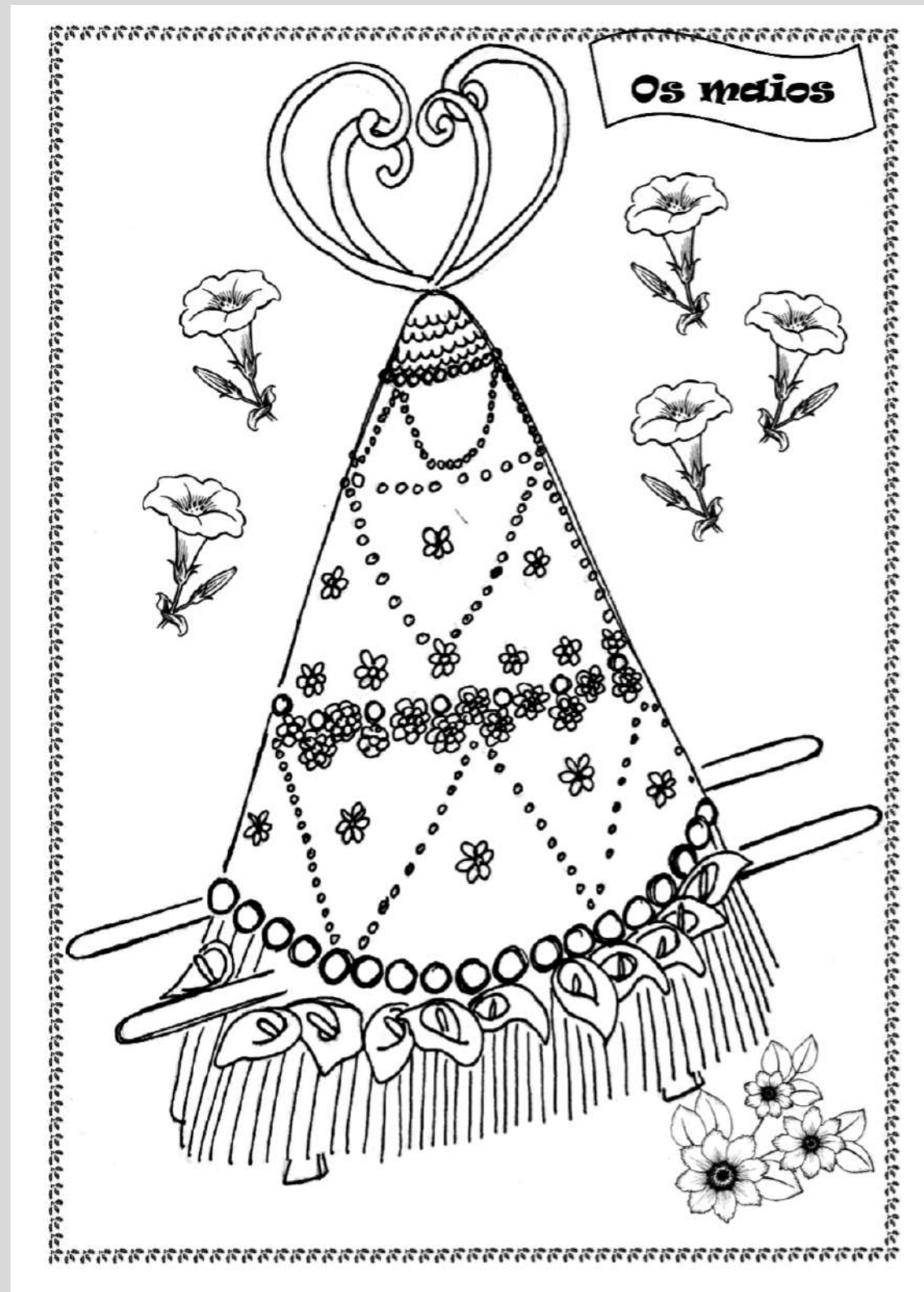
Anexo Mestura: Dentro da auga vivía unha ra, que baixa, baixa, baixa, baixa. Fora da auga vivía unha ra, que sobe, sobe, sobe, sobe, que sobe, que sobe, que baixa, que, sobe que baixa, ao final dicídevos Raniña e cambiámonos de sitio.

Anexos Actividade principal

Anexo 3 Fotocopia Maio
 Información para as facilitadoras sobre os Maíos

Anexo 3

Materiais Actividade Principal:

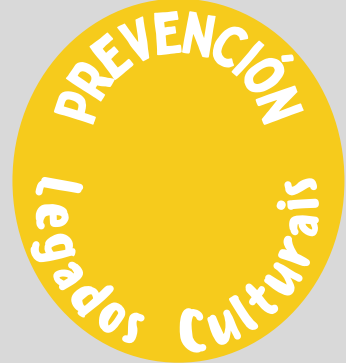
Anexo 3 Información para as facilitadoras sobre os Maios

Ficha técnica

A festa dos maios celébrase a principios de maio, Na maioría das localidades celébrase o 1 de maio, aínda que en Ourense fano o día 3, día da Santa Cruz , que na tradición cristiá representa a árbore do que provén a vida, a saúde e a resurrección. Na súa manifestación máis habitual, a festa consiste en realizar diversas representacións ao redor dunha escultura, chamada maio, consistente nunha armazón ou esqueleto de madeira de forma piramidal, pode realizarse máis formas artísticas, a imaxinación popular tamén constrúe maios coas figuras máis variadas: pontes, hórreos, cruceiros, casas, animais, figuras humanas etc., recuberto de tea de saco ou arpillera, que se cobre de musgo,cosendo ademais de xestas débúxanse distintos motivos con flores, bugallos... O armazón constrúuse sobre unha plataforma que, a modo de padiola, permitía transportar o maio polas rúas do lugar. O cume remátase ou «coroa» cunha cruz.

Orixe

A súa orixe está necesariamente vinculado á manipulación da natureza por parte do ser humano; neste sentido, ben pode remontarse ao período magdalenense, momento en que xorden os primeiros rituais asociados coa recolección, ben ao neolítico, coa consolidación da agricultura e o sedentarismo. As orixes das festividades actuais remóntanse ás manifestacións específicas das civilizacións romanas e prerromanas e A festividade celta de Beltane marcaba o inicio do verán pastoral cando as rabaños de gando eran levados cara aos pastos de verán e as terras de pasto das montañas. De aí a adoración dos fenómenos terreaís: terra, mar e aire..A tradición estivo presente en Roma, entre o culto a multitude de deuses. Os romanos tamén asimilaron esta tradición mayumea en honra da chegada da primavera e das primeiras flores do ano, o día que corresponde co actual primeiro de maio. E todo poboado romano tiña ademais dos deuses oficiais os propios autóctonos. Finalmente, o cristianismo asimilou multitude de festas pagás profesadas con anterioridade á súa implantación en festas relixiosas, sendo leste un claro exemplo: a maioría destas pasaron a ser festas en honra á Virxe María

Titulo do círculo: Ubuntu (África)

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiais:	Obxecto de diálogo, Gomets cores, fotocopia debuxo
---------------	--------	----------------------	--------------------	-------------------	--

Obxectivos:	<ul style="list-style-type: none"> • Fomentar a pertenza a un grupo • Impulsar os valores como a lealtade, solidaridade
--------------------	---

EDUCACIÓN INFANTIL

Ronda inicio:	Damos a benvida, Que animal que vive na sabana africana gústache máis?
----------------------	--

Mestura:	Faremos un círculo de modo que todos poidanse ver as caras, un fará un aceno como os que aparecen nas máscaras africanas e pasara á persoa da esquerda e así sucesivamente; despois a seguinte fará outra.
-----------------	--

Tema /Actividade principal:	Bolboretas Ubuntu
------------------------------------	-------------------

Ronda final:	Preguntamos Como sentimos; estamos todos contentos como Ubuntu?
---------------------	---

Desenvolvemento da actividade principal

Actividade principal:

- En grupo falamos da palabra Ubuntu explicamos que é unha palabra africana e significa Se todos están felices eu tamén (anexo 4 ficha técnica sobre o Ubuntu); Imos probar esa palabra, imos debuxar con gomets de cores e dicir encher os espazos en branco do debuxo (bolboreta) que achegamos en anexo 5 pegando os adhesivos e cando o terminemos intercambiámoslos cos compañeiros dando as grazas dicindo Ubuntu.

Adaptacións & Anexos

Anexos Actividade principal

Anexo 4

Ficha técnica: Ubuntu é unha regra ética mundial, inicialmente orixinada en Sudáfrica, enfocada na lealdade das persoas e as relacións entre estas. A palabra provén das linguas zulú e xhosa. Ubuntu é visto como un concepto africano tradicional.

Anexo 5 Debuxo bolboreta para pegar os gomets de cores

Actividad "Ubuntu"

Associació Teixint Fils d'Emocions
ARTiPAU

En círculo dialogamos y construimos comunidad!

- Nos colocamos todas en círculo.
- Tenemos un objeto para hablar: la persona que lo tiene habla y las demás escuchan con respeto.
- El objeto se va pasando alrededor del círculo.
- Hay una persona que facilita y formula las preguntas:
 1. ¿Qué significa, qué piensas o sientes al escuchar la palabra UBUNTU?
 2. Visualización del vídeo
 3. Reflexión y lectura por parejas. Expresar artísticamente qué es para ti UBUNTU
 4. En círculo compartir reflexiones y creaciones artísticas
 5. Ronda Final
 - ¿Cómo podemos construir comunidad con nuestro grupo?
 - ¿Qué te llevas de este círculo?
 - 1 cosa para implementar en tu vida personal, familiar, amig@s...

Fuente: Associació Teixint Fils d'Emocions ARTiPAU

<https://www.teixintfilsdemocions.com>

Ficha técnica

Ubuntu é unha regra ética mundial, inicialmente orixinada en Sudáfrica, enfocada na lealdade das persoas e as relacións entre estas. A palabra provén das linguas zulú e xhosa. Ubuntu é visto como un concepto africano tradicional.

Significados:

Humanidade cara a outras persoas Se todos gañan, ti gañas
Eramos porque nós somos

Unha persoa faise humana a través das outras persoas

Unha persoa é persoa en razón das outras persoas

Eu son o que son en función do que todas as persoas somos

A crenza é unha ligazón universal de compartir que conecta a toda a humanidade

Humildade

Empatía

Eu son porque nós somos, e dado que somos, entón eu son

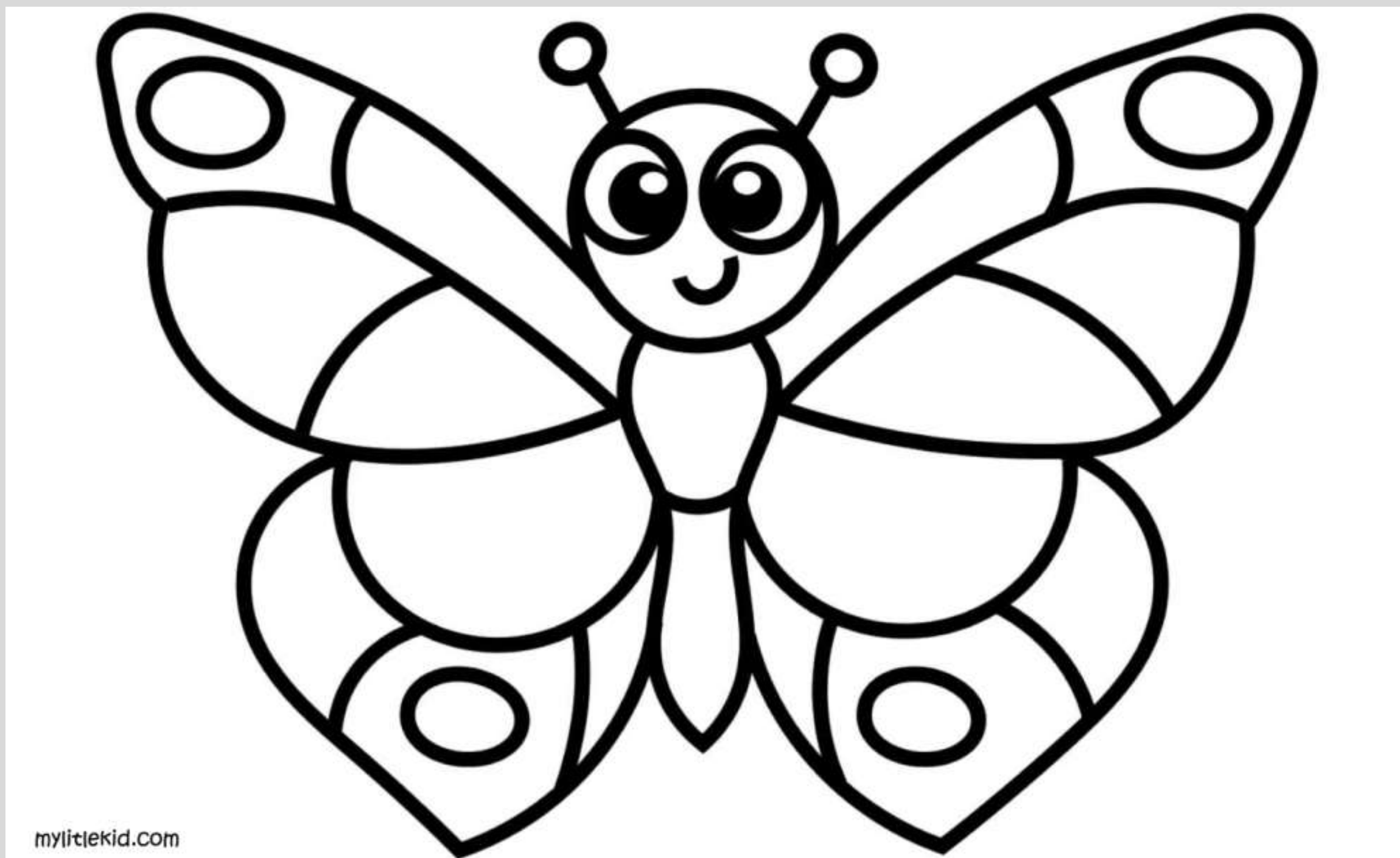
Nós somos, por tanto son, e dado que son, entón somos O ben común, é o ben propio

Anexo 5

Actividade Principal:

Debuxo para pegar os gomets de cores

Titulo do círculo: Castellers, A Unión Fai a Forza (Cataluña)

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiais:	Obxecto de diálogo, pezas de construción, diferentes cores, tamaños
---------------	--------	----------------------	--------------------	-------------------	---

Obxectivos:	<ul style="list-style-type: none"> Reforzar e potenciar valores como o traballo en equipo, a solidaridade, o espírito de superación.
--------------------	---

EDUCACIÓN INFANTIL

Ronda inicio:	Damos a benvida, Cal dos columpios do parque gústache máis?
----------------------	---

Mestura:	Todos forman un círculo coas súas respectivas cadeiras ou de pé. Quen dirixa o xogo colócase á metade e di: "Un castellers, moi alto movíase así... Cando eu diga Á dereita, todos cambian de posto á dereita; cando eu diga, Á esquerda, todos cambian de posto cara á esquerda, cando eu diga castellers, todos deben cambiar de posto
-----------------	--

Tema /Actividade principal:	Somos Castellers
------------------------------------	------------------

Ronda final:	Que vos gustou máis dos castellers?
---------------------	-------------------------------------

Desenvolvemento da actividade principal

EDUCACIÓN INFANTIL

Actividade principal:

Coas fotos dos castellers explicamos axudados coa ficha técnica do anexo 6 aos nenos/as que son os castellers. resaltando o traballo en equipo. Dividimos por parellas aos nenos/as proporcionámoslles pezas de construción, diferentes cores, tamaños e pedimos aos nenos/as que constrúan os seus propios castellers axudándose uns a outros. Cando os termine iremos pasando todos a ver os castellers dos compañeiros

Adaptacións & Anexos

Anexo Actividade principal

Anexo 6 Ficha técnica Castellers (Cataluña) la unión fai a forza

Anexo 6 Materiais Actividade Principal:

Ficha técnica

Un castell (en catalán /kas'cheʎ/, 'castelo') é unha torre humana de varios pisos de altura. Nun castell intervén un numeroso grupo de homes e mulleres de todas as idades e complexións físicas que se adestran durante todo o ano para os concursos e actuacións. Ademais, na pinya de cada castell colaboran amigos, familiares, afeccionados e espectadores espontáneos que se unen á colla de castellers —que pasan así a participar activamente—

Titulo do círculo: Respecto

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiais:	Obxecto de diálogo, tesoiras, pinturas, debuxos de animais, pallas de cores, celo
Objetivos:	<p>Promover a convivencia positiva, excluindo comportamentos de violencia ou abuso</p> <p>A través de contos específicos para a actividade potenciar a convivencia positiva</p>				
Ronda inicio:	Damos a benvida e xuntos lembramos cando temos que dicir por favor, grazas, perdón, Bos días...				
Mestura:	Camiñando polo espazo, imitando cos brazos o xesto de voar terán que estar atentos ás indicacións da facilitadora di Voa, Voa e os nenos/as terán que ir sentar.				
Tema /Actividade principal:	Conto de Convivencia no Respecto				
Ronda final:	Despedímonos cun grazas a todos polo bo traballo				

Desenvolvemento da actividade principal

EDUCACIÓN INFANTIL

Actividade principal:

Contamos o conto que hai no anexo 7, Preguntas conto remate: Como se sentiu Mateo cando todos riron del? que farías se un compañeiro/a pasáselle igual que Mateo?

Realizamos as marionetas de animais do conto un personaxe por cada neno(anexo 8)

Pintamos os animais como máis nos guste, pegamos as fotocopias a cartolinas non importa cor, recortamos e pegamos con celo pola parte da cartolina unha palla de cores

Adaptacións & Anexos

Anexos Actividade principal

Anexo 7 O conto: O XOGO DA SELVA

Anexo 8 Marionetas de animais

Anexo 7

Conto: O XOGO DA SELVA

Hoxe na selva é un día emocionante, pois todos os animais quedaron para xogar coa nova pelota de Sula, a gacela. Eu escollerei quen pode xogar á pelota comigo- anunciou Sula- posto que a pelota é miña- todos asentiron. Pois elixo a Teo o león por ser moi forte - dixo Sula, este a o oír o seu nome púxose moi contento soltando un gran ruxido, e pode xogar a cebra Felisa polas súas bonitas raias, esta saltou de alegría e así seguiu escollendo animais ata que lle tocou a quenda ao elefante Mateo.

Este era un dos animais máis grandes e sempre andaba a tropezar coa súa trompa - podo xogar? - preguntou entusiasmado- ti non podes xogar- contestoulle de malas formas Sula, cústache moito correr es moi lento, ademais es torpe non me serves- despáchouno a gacela.

Todos os animais empezaron a rirse de Mateo, o pobre elefante non sabía onde esconderse.

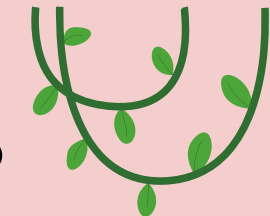

De súpeto unhas grandes bágoas comezaron a caerlle pola cara a Mateo, entre as risas dos outros animais saíu correndo para que non o visen chorar.

Cando estivo o suficientemente lonxe púxose a chorar máis forte, ata que un pequeno mono espertouse sobresaltado polos prantos do elefante -Que tes elefante porque estás tan triste? - preguntou Moka que así se chamaba o moniño, Mateo cando puido parar de chorar contoulle por fin – é que non queren xogar comigo porque son grande, non corro moito e ríronse da miña trompa.

Moka achegouse e consolou ao elefante cun forte abrazo- Mateo non tes que estar triste por iso pois todos somos distintos, uns somos pequenos outros grandes, uns podemos saltar máis que outros, pero iso non é o que importa.

Non, entón que importa? – preguntou o elefante con curiosidade - Que, no interior, aquí onde está o corazón todos, todos somos iguais – díxolle Moka

Mateo escoitaba ao pequeno mono moi atento - e que fago entón para que xoguen comigo? – quixo saber Ninguén vai poder cambiar que sexas máis grande que os demais animais, só tes que quererte moito e non facer caso daqueles que rían de ti, repetindo, son grande e gústome, queres tentalo?

Mateo téntouno e despois dun par de veces sentiuse mellor, os días pasaron e a Gacela Sula volveu convidar aos animais para xogar, pero pasaba algo raro pois no canto de estar todos xogando estaban quietos mirando para unha gran árbore, Mateo antes de achegarse repetiuse o que lle dicía o seu amigo mono- son grande e gustome.

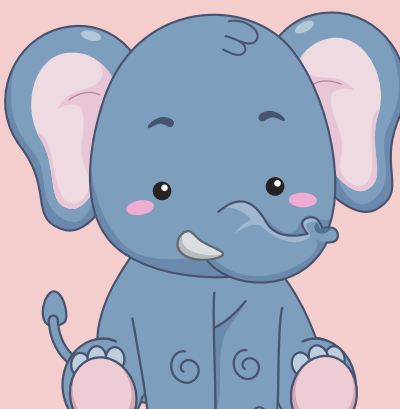
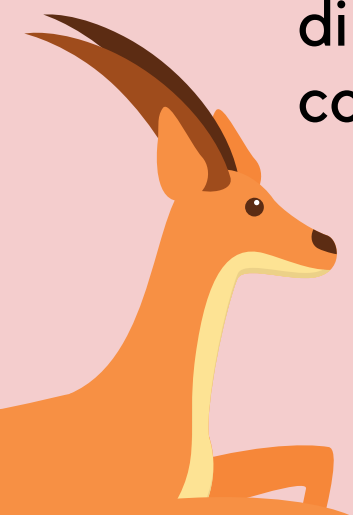
Cando estivo con todos os animais preguntoulles con curiosidade, pero timidamente- Ola Que mirades? A xirafa Melisa escapóuselle a pelota entre as ramas desa árbore e agora non podemos alcanzala – explícolle a gacela Sula con pena Tentámos collela.

É imposible – queixouse Teo o león co seu forte ruxido. Todos estaban moi tristes, entón o mono Moka que estaba a observar dende unha árbore próxima propuxo -tranquilos Mateo pode conseguir coller a pelota.- Imposible! – Protestou Sula -non vai poder.

Eu... dubidou o elefante- si que poderá por que é grande e forte – insistiu o mono ante as protestas dos animais, Mateo tragou nervioso, pero concentrouse en escoitar ao mono e agarrou o tronco da árbore coa trompa sacudíndo con todas as súas forzas, ata que a pelota caeu.

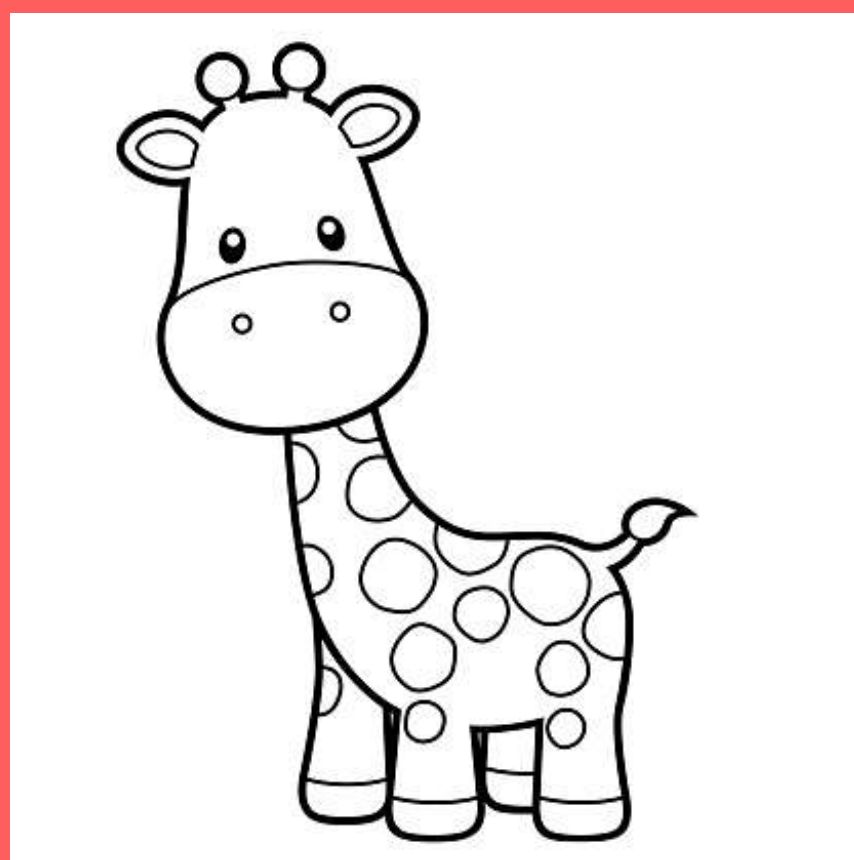
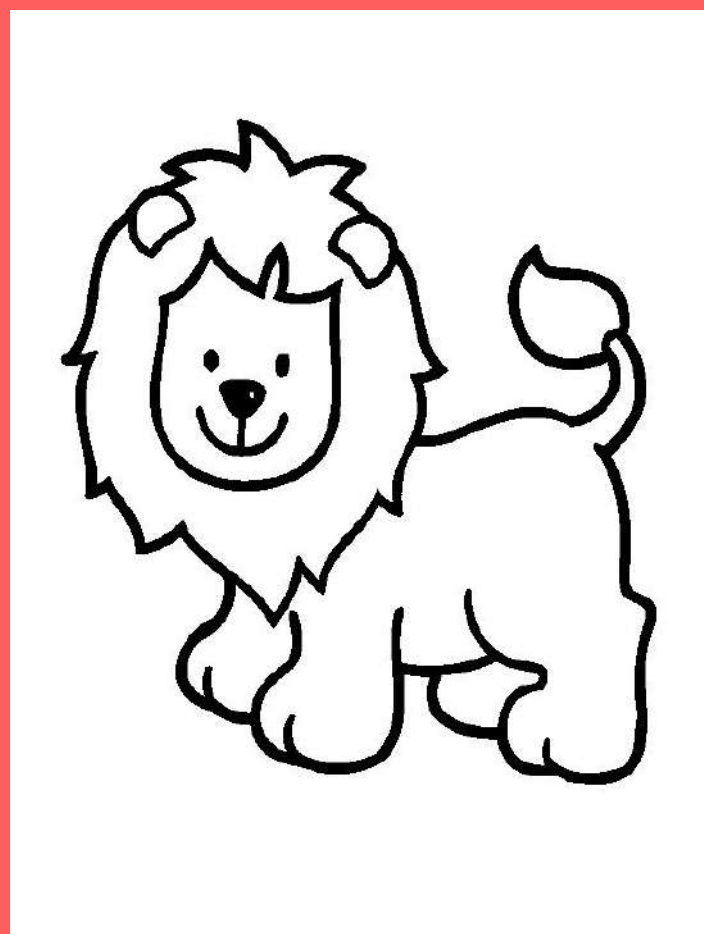
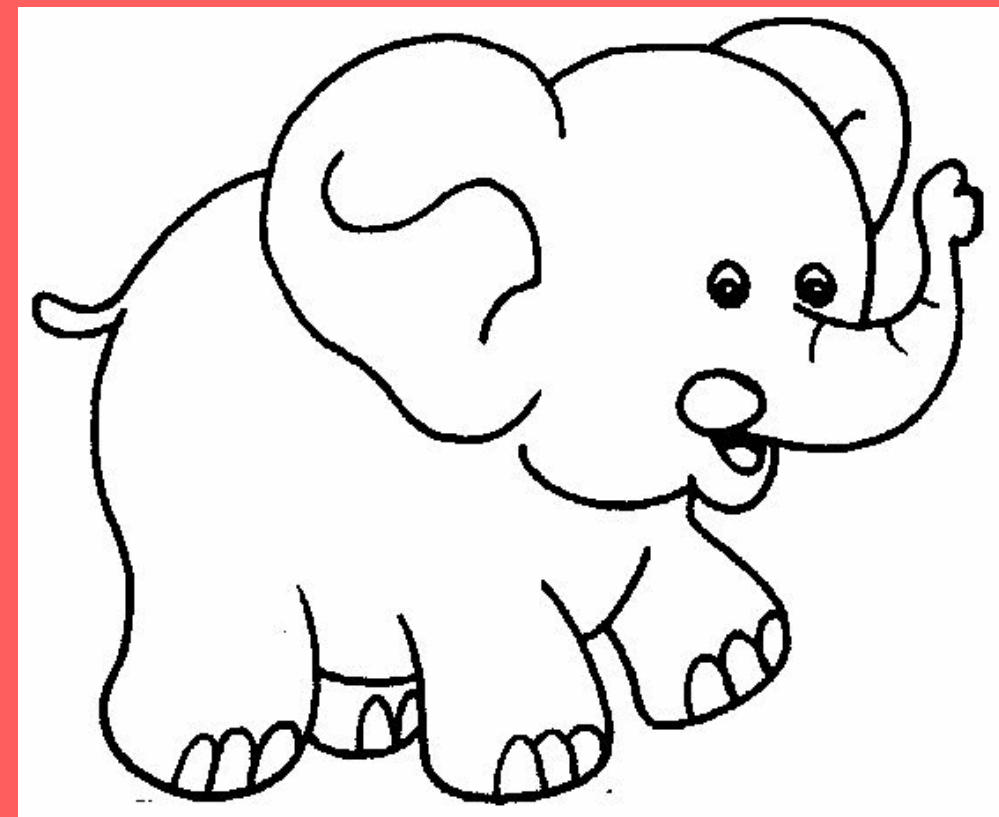
Todos por un instante quedaron en silencio contemplando a pelota no chan e de súpeto puxéronse a aplaudir, vitoreando a Mateo dende aquel día el fixo novos amigos, Sula pediulle perdón por rirse e insultalo e todos xogaron xuntos pois como di Moka non importa como sexas no exterior, baixo, alto, grande, pequeno senón como sexas no interior, aquí onde está o corazón todos, todos somos iguais

Fonte: Asociación Trebellos de Mediación
<https://www.asociaciontrebellos.es>

Anexo 8

Actividade Principal: Fotocopias das Marionetas:

Titulo do círculo: Cores sen Xénero

Tempo:	50 min	Destinatario:	Educación Infantil	Materiais:	Obxecto de diálogo, Globos de cores, Pinturas de dedos de cor azul e rosa, pinceis, fotocopias de bonecos en grande
---------------	--------	----------------------	--------------------	-------------------	---

Obxectivos:	<ul style="list-style-type: none"> • Impulsar e promover a igualdade de Xénero • Fomentar o pensamento crítico
--------------------	--

Ronda inicio:	Damos a benvida, Cal é a nosa cor favorita e por que?
----------------------	---

Mestura:	Con diferentes globos de cores o facilitador vai esparexendo pola aula e o neno/a , xogará con eles, o facilitador irá chamando por cores e os nenos/as que teñan esa cor iranse sentando
-----------------	---

Tema /Actividade principal:	Vestimos aos bonecos de cores Igualdade de xénero. Rompendo estereotipos
------------------------------------	--

Ronda final:	Que descubristes hoxe sobre as cores?
---------------------	---------------------------------------

EDUCACIÓN INFANTIL

Desenvolvemento da actividade principal

Actividade principal:

- Poñeremos dúas fotocopias dun neno e o outro dunha nena (anexo 9) en grande para que os nenos poidan pintarles a roupa
- Nun principio terán rosa e azul como cores e antes de pintar preguntámoslles: con cal cor pintamos ao neno e á nena? por que elixistes esas cores para cada neno?.
- Unha vez compartidas as respostas, propoñemos que as cores non son de nenos nin nenas senón escollemos o que nos guste, preguntamos de novo e pintamos os bonecos con todas as cores que escollan. Proponse se queren eles mesmos facer os seus propios bonecos e vestidos.

Adaptacións & Anexos

Anexo Actividade principal

Anexo 9 Fotocopias dun neno e dunha nena

Adaptacións: Proponse noutra sesión que fagan os seus propios bonecos. Debuxen as súas propias roupas e píntenos con diferentes texturas, ceras, mans, plastilina... para explorar linguaxes artísticas e cores.

Anexo 9

Materiais Actividade Principal:

Pintaremos estas fotocopias de rosa ou azul?

FAGAMOS MEMORIA

ACTITUDE PROVENTIVA E RESTAURATIVA

- ✓ Actitude cooperativa e restaurativa
- ✓ Responsabilizarme de comunicarme de forma non violenta.
- ✓ Centrarme en necesidades e non en posturas. Coidar as persoas e afrontar os problemas.
- ✓ Estar disposta a discrepar e a que discrepen conmigo.
- ✓ Apertura a recoñecer o “diferente” superando estereotipos.
- ✓ Disponibilidade a empatizar co outro e cambiar a miña percepción.
- ✓ Actitude permanente de aprendizaxe
- ✓ Actitude aberta para crear novas posibilidades e expresións artísticas individuais e colectivas.

A actitude é unha pequena cousa que fai unha gran diferenza.

Fuente: Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU
Guia educativa: Con-vivencia Comunidades
Restaurativas& Transformadoras
<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

BIBLIOGRAFÍA

- Hopkins, B. (2011). Prácticas restaurativas en el aula. El enfoque restaurativo en tu día a día en el trabajo. Traducción y adaptación al castellano: marzo 2020, Vicenç Rul·lan i Aina Amengual.
- Hopkins, B. (2011). Tiempo de círculo y reuniones en círculo. Manual práctico. Traducción y adaptación al castellano: marzo 2020, Vicenç Rul·lan i Aina Amengual.
- Rul·lan, Vicenç (2020). Círculos de Convives 21. PRÁCTICAS RESTAURATIVAS Y CONVIVENCIA. Marzo 2018.
- Ortega, M. (2018). Módulo I: Círculos restaurativos en ámbitos educativos. Ministerio de Educación, Ecuador.
- Ortega, M.(2018). Módulo III: El enfoque restaurativo en el ámbito educativo. Material para formación de personal docente y directivo. Ministerio de Educación, Ecuador.
- Schmitz, J. (2018). Prácticas restaurativas para la prevención y gestión de conflictos en el ámbito educativo. La Paz.
- Wachtel, T. (2013). Definiendo qué es restaurativo. Instituto Internacional de Prácticas Restaurativas Estados Unidos
- Las prácticas restaurativas <https://escolapau.uab.cat/municipiosypaz/municipis/Ficha18.pdf>

RECOMENDACIONS PARA PROFUNDIZAR

EN ESTE ENLACE LA GENERALITAT DE CATALUNYA OFRECE RECURSOS PARA CONOCER EN PROFUNDIDAD LAS PRÁCTICAS RESTAURATIVAS

[HTTPS://DRIVE.GOOGLE.COM/FILE/D/1IBQ1SSW-DXQJP_L6CLE70BQ0A3PNOXTF/VIEW?
TS=61C4912D](https://drive.google.com/file/d/1IBQ1SSW-DXQJP_L6CLE70BQ0A3PNOXTF/view?ts=61c4912d)

[HTTPS://WWW.EDUCACIONTRESPUNTOCERO.COM/RECURSOS/CORTOMETRAJES-EDUCAR-
EN-VALORES/](https://www.educaciontrespuntocero.com/recursos/cortometrajes-educar-en-valores/)

[• DEPARTAMENT ENSENYAMENT, PROTOCOL D'ODI I DISCRIMINACIÓ. PRÀCTIQUES
RESTAURATIVES. ELS CERCLES RESTAURATIUS](#)

WEBS DE INTERÉS

- <https://www.bbvaaprendemosjuntos.com/es/resoluciondeconflictos>
- https://www.caib.es/sites/convivexit/ca/practiques_restauratives/
- <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/una-comunitat-educativa-restaurativa-i-resilient/>
- http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0021/7bd608f3-cb73-43d1-8194-b1526417fc80/28_practiques_restauratives_cercles.pdf
- <https://www.encercle.cat/wordpress/>
- <https://www.iirp.edu/>
- <http://web.practicarestaurativa.org/>
- <https://www.teixintfilsdemocions.com/evidencias-experiencias-y-practicas-comunitarias/>
- <http://web.practicarestaurativa.org/es/>
- <https://transformingconflict.org/>
- <https://www.educacionyfp.gob.es/mc/webinar-convivencia/inicio.html>
- <https://la.iirp.edu/>
- <https://www.asociacioncomunicacionnoviolenta.org/>

VIDEOS PARA DISEÑAR CRÍCULOS

Videos para diseñar círculos Educación Infantil, Primaria, Secundaria

TÍTULO	ENLACE
Inspirando al futuro sin estereotipos	https://youtu.be/pJvJo1mxVAE
Merli - Redes sociales	https://youtu.be/eo14JAmkvs4
Viral Campaña "Racismo en México"	https://youtu.be/5bYmtq2fGmY
¿Se puede separar la obra del artista? Merli. Sapere Aude te lo explica	https://youtu.be/73Cn61rfT88
El club de los poetas muertos - fútbol y poesía	https://youtu.be/a38jK7uAXc4
¿Qué significa hacer algo #ComoNiña? Always	https://youtu.be/s82iF2ew-yk

1. Videos para diseñar círculos Docentes, Familias, Adultos

TÍTULO	ENLACE
Estrategias restaurativas que los docentes pueden llevar a cabo en las aulas. Óscar Prat i Vallès	https://www.caib.es/sites/convivencia/ca/practiques_restauratives/
Pràctiques Restauratives (Català)	http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/una-comunitat-educativa-restaurativa-i-resilient/
¿Qué son las prácticas restaurativas?	https://www.iiip.edu/
Justicia Restaurativa y Práctica Restaurativa Experto en Prácticas Restaurativas	http://web.practicarestaurativa.org/
Inauguración del webinar de convivencia escolar "La educación nos hace ser"	https://www.educacionyfp.gob.es/mc/webinar-convivencia/inicio.html
04 ¿Qué son los sentimientos y para qué sirven? - Curso Comunicación para mejorar las relaciones	https://www.asociacioncomunicacionnoviolenta.org/
El árbol de la india - Una gran lección de liderazgo	https://youtu.be/VCp20KZPhGI
Poderoso mensaje de Lituania contra el racismo	https://youtu.be/v52BzCXn2r4

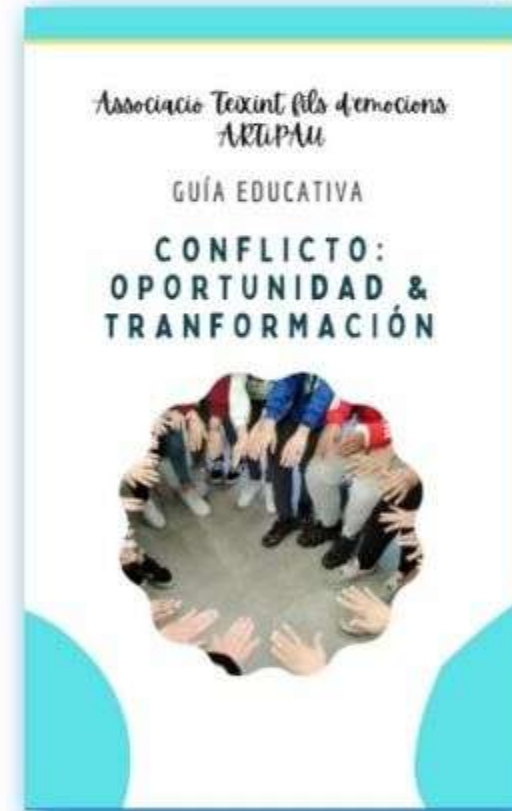
03

GUIES EDUCATIVES TEIXINT FILS D'EMOCIONS ARTIPAU

01

info@teixintfilsdemocions.com

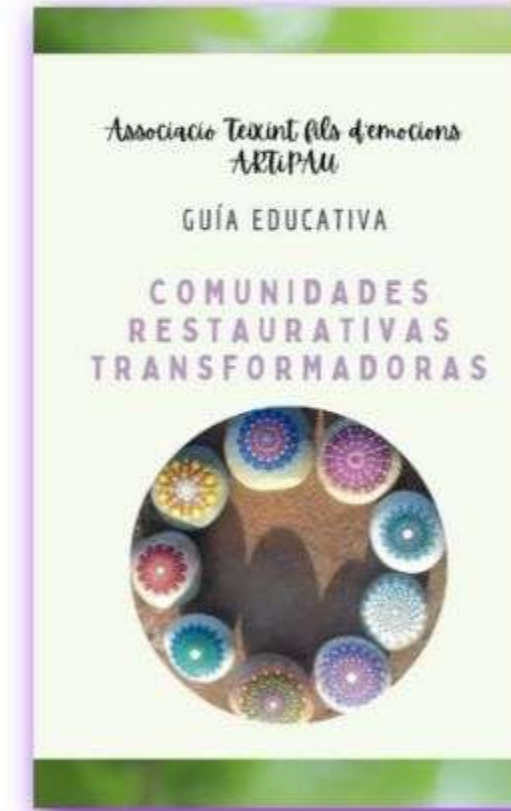
Conflicte: oportunitat & transformació

Aquesta guia gira al voltant del **conflicte**, al seu reconeixement com un fet inherent a les relacions humanes i la seva potencialitat per generar canvis

Translate »

02

94 657 241 971

Comunitats restauratives transformadores

Aquesta guia proposa una nova mirada per regular la convivència des de les pràctiques restauratives fent possible el ple desenvolupament de les persones als

Font: Associació Teixint fils d'emocions ARTIPAU

<https://www.teixintfilsdemocions.com/>

Asociación trebellos de mediación

Associació teixint fils d'emocions ARTiPAU

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS
ÁMBITO EDUCATIVO & COMUNIDAD

CON-VIVENCIA:
COMUNIDADES
EDUCATIVAS RESTAURATIVAS
Prevención & Acoso Escolar & Violencia de Género

0 PRESENTACIÓN
GUIA PRÁCTICA
RestaurARTE

Què espero / Què aporto

DESCARGA
GRATUÏTA

TREBELLOS

Associació Teixint fils d'emocions ARTiPAU

Convidámosvos a DESCARGAR as guías e compartir as vosas experiencias da implementación de guías connosco

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS
ÁMBITO EDUCATIVO

Autoría: *Associació Teixint Fils d'Emocions ARTiPAU*
Asociación Trebellos de mediación
Coordinación: Neus Bartrolí Pascual
Maria Otilia González Rodríguez
Contenidos, edición ,maquetación y revisión de contenidos:
Maria Otilia & Neus Bartrolí
Edición: Cataluña, Galicia 2022

CC BY NC ND
Reconocimiento - NoComercial - SinObrasDerivada

Asociación trebellos de mediación

Associació teixint fils d'emocions ARTiPAU

Tel/Whatsapp: +34 657 241 971
teixintf@gmail.com
<https://www.asociaciontrebellos.es>
<https://www.teixintfilsdemocions.com>

0. Presentación «Guía restaurARTE»
1. Guía educativa Docentes
 2. Guía educativa Familias
 3. Guía educativa Ed. Infantil
 4. Guía educativa Ed. Primaria
 5. Guía educativa Ed. Secundaria
 6. Guía educativa Persoas Adultas

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS & PROVENCIÓN & PREVENCIÓN

**¿ALGUNHA DUBIDA?
¿PREGUNTAS?**

Non dubides en compartir os teus
comentarios

SESIONS ON LINE CON PREVIO ACORDO PARA
A SUA IMPLMENTACIÓN

*Asociación trebellos
de mediación*

*Associació teixint fils d'emoció
ARTiPAU*

<https://www.asociaciontrebellos.es>

Barcelona (España)

 Tel/Whatsapp: +34 657 241 971

 teixintf@gmail.com

<https://www.teixintfildemocions.com>

**DIFUNDE, CITA Y VINCULA
(CREATIVE COMMONS)**

Reconocimiento-NoComercial -
SinObraDerivada

PRÁCTICAS RESTAURATIVAS
ÀMBITO EDUCATIVO & COMUNITAT

Colabora en la difusión:

Autoría: *Associació Teixint Fils d'Emocions ARTiPAU*
Asociación Trebellos de mediación
Coordinación: Neus Bartrolí Pascual
Maria Otilia González Rodríguez
Contidos, edición ,maquetación e revisión dos contidos:
Maria Otilia & Neus Bartrolí
Traducción: Asociación Trebellos
Edición: Cataluña, Galicia 2022

Asociación trebellos de
mediación

Associació teixint fils d'emocions
ARTiPAU

Reconocimiento-NoComercial - SinObraDerivada

Tel/Whatsapp: +34 657 241 971
teixintf@gmail.com

<https://www.teixintfildemocions.com>

<https://www.asociaciontrebellos.es>

